

THE EUROPEAN DISCOVERY OF CHINA

POMPEU FABRA UNIVERSITY BARCELONA

LA XINA DE MARCO POLO

LES GRANS CIUTATS XINESES I EL MAPA CATALÀ

El relat de Marco arriba a un punt àlgid en creuar el langtsé, un riu pel qual naveguen 200.000 mil embarcacions riu amunt cada any, i amb 200 ciutats a les seves vores.

Pel sud del langtsé arriba a la ciutat de Kinsai, l'actual Hangzhou, l'antiga capital de l'imperi Song. El llibre presenta Kinsai com la millor i més noble ciutat al món, amb 12.000 ponts, cadascun amb una guàrdia de deu homes, i dotze gremis diferents d'artesans, cadascun ocupant 12.000 cases per als seus treballadors. Els mestres artesans són tan rics que mai no treballen amb les seves mans, i al mig del llac hi ha albergs on se celebren tot tipus de banquets. Segons el llibre, Kinsai té una població d'1.600.000 habitants, i tothom té el seu nom i el dels seus familiars més propers escrits a la porta de casa seva.

Aquest és un dels punts del llibre de Marco Polo que es corrobora clarament als textos xinesos Yuan. A les ciutats mongoles, les cases s'organitzaven en barris o districtes, igual que les cases rurals s'organitzaven en comunes, com vam veure en lliçons anteriors. En ambdós casos, aquestes unitats eren responsables de la recaptació d'impostos i del manteniment de l'ordre social. Tots els carrers de la ciutat s'empedraven, com les carreteres del sud de la Xina, on hi ha més de 12.000 ciutats grans i riques, i en cadascuna de les quals el gran Khan té una guarnició de com a mínim mil homes. Kinsai té deu mercats principals on es ven de tot, i cadascun és freqüentat per 40 o 50.000 mil persones. Arreu dels mercats hi ha cases de pedra on els comerciants de l'Índia i d'altres països estrangers emmagatzemen els seus productes. I certs carrers estan ocupats per prostitutes, que ell anomena les "dones del poble", assenyalant que són extremament competents i que van esplèndidament mudades. Altres carrers estan ocupats pels metges, els astròlegs i els professors de lectura i escriptura.

Com hem vist en lliçons anteriors, els metges i els astrònoms eren dos grups ben afavorits a la Xina Yuan. I quant a la lectura i l'escriptura, Khubilai havia disposat que totes les comunes rurals i els barris de les ciutats havien de tenir una escola.

Els carrers estan sempre tan atapeïts que ningú no creuria que la ciutat pogués proveir menjar per a tothom: eren necessàries 43 càrregues tan sols de pebre a diari. Cada any, aquesta ciutat lliura al Khan una renda de la sal, el sucre, les espècies, el licor d'arròs i la seda.

Marco Polo va ser enviat a Kinsai pel Khan diverses vegades per inspeccionar els ingressos de les seves duanes i va descobrir que es tractava d'una de les més enormes rendes mai vistes. Des del sud de Kinsai, Marco va arribar a Fujian i després de passar per moltes ciutats, va arribar a Zayton, l'actual Quanzhou, on els vaixells indis portaven una gran quantitat de productes i que rebia pebre en una quantitat superior que Alexandria.

Quanzhou també era un mirall de la gran varietat de religions que prosperaven a la Xina mongola, que certament era el país més religiosament divers de tot el món. Quanzhou lluia tot tipus d'edificis religiosos, que reflectien l'establiment permanent de comunitats religioses a la ciutat.

Els musulmans tenien les grans mesquites que encara s'erigien, símbols hindús i icones religioses barrejades amb figures budistes a la gran Pagoda Kaiyuan; els nestorians, els jacobites, els maniqueus i els jueus tenien els seus propis temples, mentre que una gran quantitat de tombes trobades a Quanzhou són bilingües i escrites en siríac, tamil, uigur, àrab i xinès, panorama que reflectia la impressionant varietat de gent i de llengües.

Com succeeix al llarg de tot el llibre, Marco Polo escriu sobre diverses fes; però es mostra indiferent cap als continguts essencials de les seves creences. Un altre aspecte que va sorprendre al venecià Marco van ser els vaixells xinesos. En parla molt sovint al seu llibre: els ports amb 50 cabines per als mercants, que tenien entre quatre i sis pals mòbils, i 200 mariners o més. El van sorprendre per la seva grandària, mentre que la capacitat de carregar entre 5 i 6.000 cistells de pebre certament van atreure el seu costat de mercader. També va prendre nota en especial de la seva estructura, remarcant la seguretat que donaven els timons de codast i els compartiments mampara. Aquestes meravelles provenien de la tradició de la construcció naval Song, que els mongols s'havien dedicat a mantenir per iniciar una gran quantitat d'expedicions navals.

Una d'aquestes, la frustrada invasió del Japó, que va resultar un fracàs absolut, va tenir lloc quan Marco era a la Xina. I el seu llibre dedica tres capítols a parlar sobre Cipango i les seves quantitats interminables d'or i de perles precioses. Aquesta és la primera menció al Japó en arribar a Occident. El llibre també conté les primeres mencions a Java i a Sumatra en arribar a Europa. En definitiva, era rellevant en especial per als geògrafs i els cartògrafs.

Un estudiós va dir que mai, ni abans ni després de Marco, ningú havia deixat una quantitat tan gran d'informació geogràfica. El món es va ampliar després d'ell, i Euràsia va canviar, amb la seva part oriental més gran, una nova figura en la qual Jerusalem ja no podia ocupar la posició central on els mapes medievals l'emplaçaven.

El món de Marco es va transferir als mapes a mitjan segle XIV, al mapa català dibuixat pels Cresques, una família jueva de cartògrafs que vivien a Mallorca. L'Atlas Català, que en la seva

part occidental segueix la tradició portolana, indicant només les ciutats portuàries, canvia d'estil en arribar a l'Àsia Oriental.

Aquí trobem Katayo, és a dir, Catai, amb el Khan Khubilai assegut en tota la seva glòria, a prop de Cambalic, la seva enorme capital emmurallada, i governant sobre un territori al qual una multitud de ciutats estan connectades per una xarxa de rius. Ports excel·lents abunden a les costes, on Zayton i el seu port destaquen clarament. Al centre de l'atles hi ha caravanes que es dirigeixen a Catai, mentre que vaixells de quatre pals, com els descrits per Marco Polo, voregen les seves costes. Però el nou món global de l'Atlas Català no era interessant només per als geògrafs.

De fet, el mapa havia sigut encarregat pel rei d'Aragó i entregat com a regal al rei de França. L'ampliació del món havia esdevingut una qüestió de gran interès geopolític.